

Salvar l'Albera

L'any 1977 s'iniciava a Espolla la primera campanya reivindicativa de l'Albera, davant el rumor d'un projecte d'expropiació de terrenys d'aquest municipi i de Sant Climent per tal d'ampliar el camp de tir del campament militar situat en aquesta darrera població. Mentre que a Sant Climent no es produí cap tipus de mobilització, a Espolla, diferents propietaris, sota la presència de l'alcalde, creaven la Comissió de Defensa del Patrimoni Natural, Artístic i Arqueològic, que recollí signatures i mantingué contactes amb diferents diputats per tal d'aturar aquest projecte.

Veient la manca de resultats d'aquesta comissió i la imminència de les expropiacions, uns quants veïns decidiren formar el Grup de Defensa de l'Albera per tal d'estendre la problemàtica i cercar el suport de tota la comarca, tot portant a terme una campanya informativa que donà a conèixer aquella reivindicació arreu de Catalunya. El 20 de març d'aquell any, el B.O.E. havia publicat el decret d'expropiació de 1.580,9 ha i les activitats d'aquest grup i l'oposició dels veïns d'Espolla no foren suficients per impedir que es portés a terme.

Amb l'inici de les expropiacions s'aturà el moviment reivindicatiu i calgueren sis anys perquè s'iniciés una nova campanya. Malgrat tot, durant aquest temps la IAEDEN desenvolupà alguna activitat, com la visita realitzada al sots-secretari del ministeri de Defensa en nom de la CODA ("Coordinadora para la Defensa de las Aves") al qual exposaren, entre altres temes, la problemàtica del camp de tir; més recentment el Comitè per la Pau i el Desarmament de Figueres portà a terme diferents xerrades pels pobles i exposà diferent material informatiu i fotogràfic sobre els valors de l'Albera i sobre les agressions de què han estat objecte, tot reivindicant la declaració de Parc Natural.

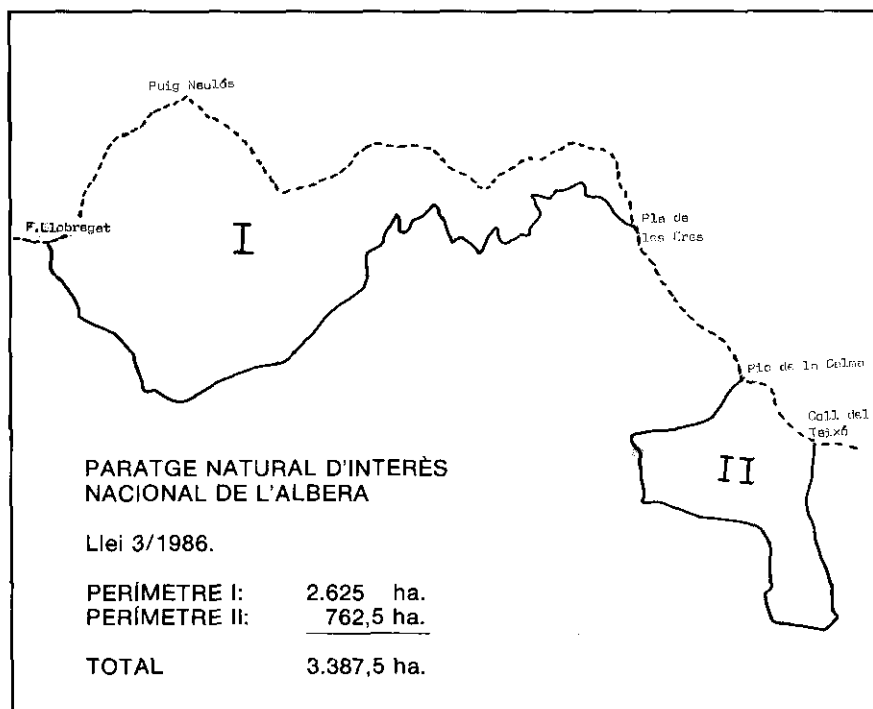
Els rumors d'una nova ampliació del camp militar coincidiren o provocaren la presentació d'una proposició de llei al Parlament (20 de juliol del 1983) per part d'E.R.C. per tal de declarar Paratge Natural d'Interès Nacional (P.N.I.N.) els terrenys situats per damunt del camp militar entre el Puig Llobregat i el Puig de la Calma. De fet, el dia 1 d'aquell mes, els rumors s'havien confirmat amb la visita del ministre de Defensa al campament de Sant Climent, on li mostraren els plànols i les maquetes del projecte.

Si l'any 78 l'ampliació fou duta a terme mitjançant expropiacions, en aquesta ocasió eren alguns grans propietaris de la zona els qui realitzaren diferents ofertes a l'exèrcit. L'existència de petites propietats entre el camp militar i els terrenys oferts i la negativa de llurs propietaris a vendre aquestes terres impossibilitaren la realització d'aquesta operació.

L'Albera, un patrimoni que comença a ser protegit.

Es dins d'aquest ambient de rumors sobre una nova ampliació que, el març del 1984, es creà la Coordinadora per a la Defensa de l'Albera (C.D.A.). L'organització per part de l'entitat jonquerenca A.C.E.J. d'un debat públic en aquesta població sota el lema "L'Albera, Parc Natural?" i el fet que el Comitè per la Pau i el Desarmament estigués portant a terme un seguiment d'aquesta problemàtica, propiciaren la creació d'aquesta coordinadora, que integrà diferents grups i entitats empordaneses (ACEJ, Alternativa Verda —amb el suport de dues altres

L'Albera: els pics més importants i, a la pàgina següent, mapa del conjunt.

entitats escalenques—, Cent. Exc. Empordanès, C.E. Jonquerenc, Comitè per la Pau i el Desarm., Grups d'Art i Treball de Figueres i la Jonquera, GESEART i IAEDEN) i de la Catalunya Nord (Amics de la Maçana, Associació "Charles Flahault", Grup Pirinenc Excursionista Nord-Català i col·lectiu "Nova Falç".

En el primer comunicat, redactat conjuntament per tots els grups de la C.D.A., es definien els motius que justificaven la seva creació i els seus principals objectius.

En dos anys i escaig, la C.D.A. ha desenvolupat una intensa campanya informativa a base de fullets, dossiers, àudio-visuals, exposicions, xerrades als pobles i a les escoles, etc, i de mobilització, amb la recollida de més de 4.000 signatures de suport i el mateix nombre d'adhesions de grups i entitats d'arreu de Catalunya que foren presentades al Parlament i amb una campanya de premsa i ràdio que ha fet arribar arreu els objectius plantejats.

La protecció de l'Albera

Un dels elements fonamentals en la reivindicació actual de l'Albera ha estat la seva coincidència amb la iniciativa parlamentària d'E.R.C. Tot i que la C.D.A. va valorar des d'un principi com a insuficient aquella proposició de llei, no per això deixà de donar-li suport, conscient del fet que era un punt de partença que podia portar cap a la protecció global reivindicada, cosa que, malauradament, a hores d'ara no s'ha produït.

Ja en els anys 1931-32 el "Pla de Distribució en Zones del Territori Català" redactat pels germans Rubió i Tundurí, per encàrrec de la Generalitat, contemplava l'Albera com a "Zona de Parcs i Boscos Reservats", en reconeixement del seu interès.

La primera reserva natural dels Països Catalans es creava al vessant septentrional de l'Albera, el 1973. Hom protegí la fageda de la Maçana, que

ocupa prop de 300 ha, a la capçalera del riu que porta aquest nom.

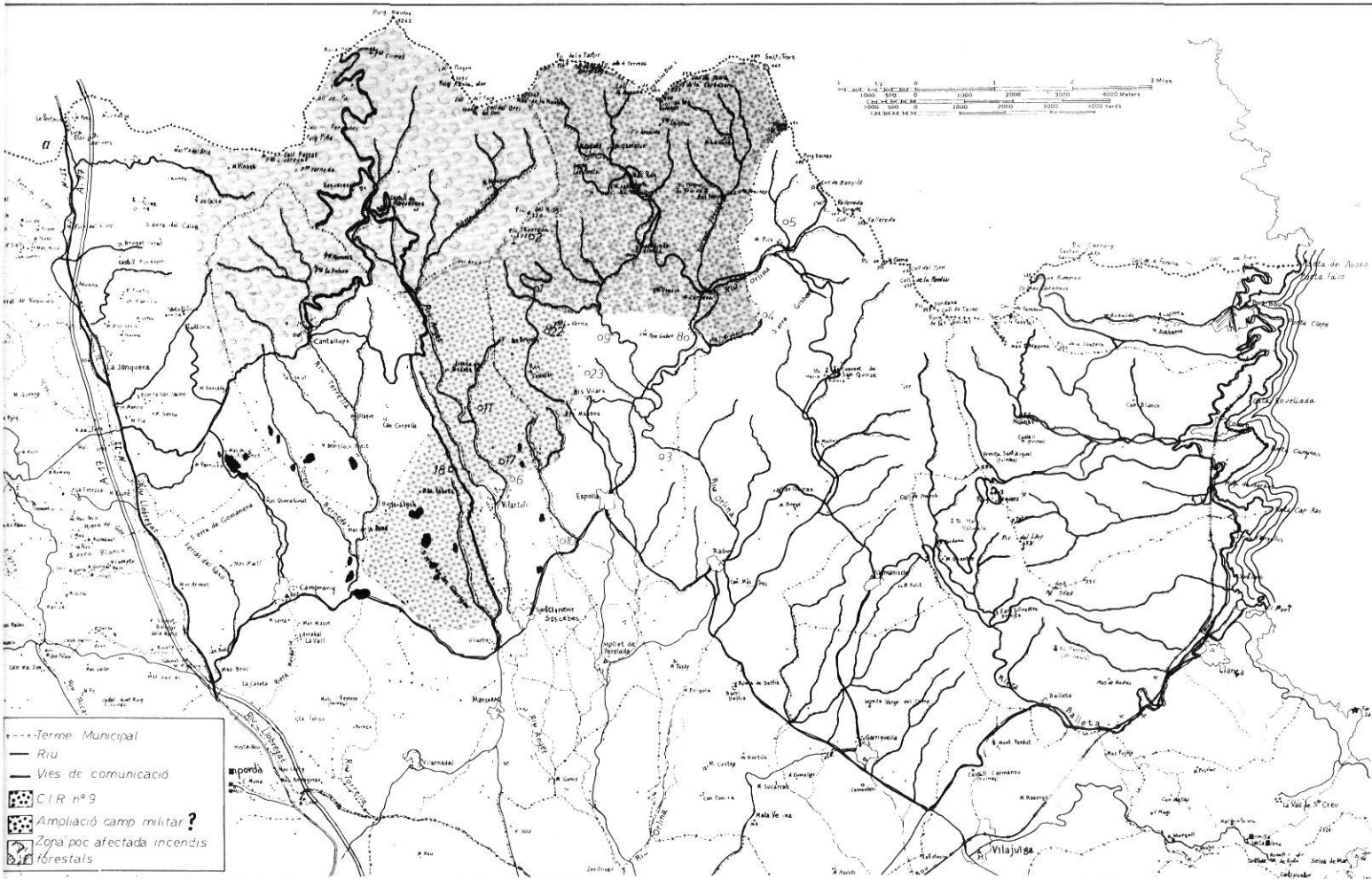
L'any 1976, en el "Llibre Blanc de la Gestió de la Natura als Països Catalans" elaborat per la I.C.H.N., hom denunciava les agressions que patia la serra de l'Albera i n'aconsellava la protecció.

L'any 1983, E.R.C. presentava la proposició de llei per protegir, sota la qualificació de P.N.I.N., la zona compresa entre el Puig Llobregat i el Puig de la Calma, per sobre del camp militar. Aquesta proposició no arribà a entrar en comissió.

Amb la nova legislatura, i per iniciativa del parlamentari olotí Marçal Casanovas, fou novament presentada la proposició l'octubre del 1984. La C.D.A. havia manifestat a aquest parlamentari la necessitat que qualsevol mesura proteccionista a la zona tingués present la salvaguarda de la tortuga de terra mediterrània, que sobreviu en aquest espai natural tot constituint el nucli més important d'aquesta espècie a tota la Península i, fruit d'aquests contactes, la nova proposició presentà una ampliació pel seu extrem oriental fins al coll del Teixó, abraçant part de la vall de Sant Quirze de Colera.

Aprovada la llei d'espais naturals (juny de 1985), fins aleshores una mancança que constituïa l'impediment formal per entrar en consideració la proposició, el tema entrà en comissió parlamentària i la C.D.A. lliurà un informe als seus components (Casanovas, d'E.R.C.; Nadal, del P.S.C.; Massó, de C i U; Espasa, del P.S.U.C. i Veray, d'A.P.) on argumentà la necessitat d'una protecció global i els tres eixos principals que havia d'assolir aquesta protecció: forestal, faunística i monumental. Hom considerà adient la qualificació de P.N.I.N. per a l'àrea contemplada en la proposició si era complementada amb la declaració de Parc Natural per a la resta de l'Albera i s'hi indicava la conveniència de declarar reserves naturals els estanys de la Jonquera i la zona de faig entre el Salifort i el coll de la Massana.

El 10 de març de l'any en curs, el Parlament de Catalunya aprovava finalment la llei que declara

paratge natural d'interès nacional "els terrenys del vessant sud de l'Albera". La globalització que es dedueix del títol de la llei no és tal i la zona protegida es limita a la capçalera del riu Anyet, parcialment, la del riu Orlina i els nivells culminants del massís, situats entre el puig del Llobregat i el pla de les Eres (térmenes de la Jonquera i Espolla) i, separada d'aquesta, la vall de Sant Quirze, que correspon al municipi de Rabós d'Empordà. En unes disposicions addicionals s'estableix que el Consell Executiu ha de declarar reserva natural parcial, per protegir-ne la flora, les zones de fageda compreses entre el coll dels Emigrants i el pic Salifort (Sallafort), i per protegir la fauna Herpetològica, els terrenys compresos entre la vall de Sant Quirze i la capçalera de la Valleta. També s'anotà que el Pla d'Espais d'Interès Natural ha de contemplar la inclusió d'aquells altres espais naturals "la conservació dels quals sigui necessari d'assegurar".

Mentre alguns propietaris es mostraren satisfets amb la llei aprovada, pel seu poc efecte sobre les seves propietats, d'altres, com l'ex-alcalde de Figueres Miquel Esteba, principal dinamitzador de l'oposició organitzada envers la llei (comissió de propietaris), manifestà la seva disconformitat amb el fet que tan sols es protegís "Requesens i les tortugues" i no altres zones, al seu entendre, més amenaçades pels focs i la qüestió militar. La C.D.A., per la seva

banda, tornà a manifestar la limitació d'aquesta llei i el perill, no solucionat, de noves ampliacions del camp de tir.

Jornades d'Estudi de l'Albera

Fruit de la coincidència de diferents estudiosos de la natura i del patrimoni monumental en la campanya de la C.D.A. ha estat l'organització de les "Jornades d'Estudi de l'Albera", que tindran lloc els propers dies 17, 18 i 19 d'octubre a la Jonquera.

Hom considera prou interessant el fet de reunir un bon grapat d'estudiosos d'ambdós vessants i d'intercanviar els coneixements que hom té sobre aquest espai natural. I aquest interès es veu refermat pel compromís de publicar dignament les ponències presentades. Igualment es pretén que constitueixin un element dinamitzador de la recerca a la zona i és en aquest sentit que cal entendre la creació del Centre d'Estudi i Protecció de l'Albera. Per altra banda, aquestes jornades s'espera també que serveixin per acabar de convèncer les institucions de govern catalanes i els mateixos partits polítics de la necessitat inqüestionable de salvaguardar el conjunt d'aquest espai natural i portar a terme accions decidides per evitar els factors de degradació que hi incideixen.